

ОЦІНКА ВПЛИВУ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Анотація. Політика продовольчої безпеки є однією з найважливіших проблем людства. Пандемія COVID-19 також підтвердила актуальність проблеми та висвітлила загрози для продовольчої безпеки різних країн. У статті узагальнено основні теоретичні дані щодо методології розрахунку глобального індексу продовольчої безпеки, представлено результати порівняльного аналізу за даними на 2012-2019 роки. Узагальнення показників, включених у розрахунок глобального індексу продовольчої безпеки, дозволило виявити основні слабкі місця системи продовольчої безпеки. Також за допомогою Data Envelopment Analysis була проведена оцінка використання ресурсів країн для забезпечення продовольчої безпеки.

Ключові слова: продовольча безпека, глобальний індекс продовольчої безпеки, сільське господарство, ефективність, аналіз обсягу даних.

ASSESSMENT OF THE IMPACT OF GLOBAL FOOD SECURITY ON THE NATIONAL ECONOMY COMPETITIVENESS

Abstract: Food security policy is constantly one of the most important problems of humanity. The paper summarizes the main theoretical data on the methodology of calculation of the Global Food Security Index, presents the results of comparative analysis according to its data for 2012 to 2019. The generalization of indicators included in the calculation of the Global Food Security Index allowed to identify the main weaknesses of the food security system. Also using Data Envelopment Analysis (DEA), an assessment of the use of countries' resources to ensure food security was conducted.

Keywords: Food Security, Global Food Security Index, Agriculture, Efficiency, Data Envelopment Analysis.

Продовольча безпека – це постійний пріоритет урядів та неурядових організацій, політиків та активістів. Водночас й сталий розвиток неможливий без високого рівня продовольчої безпеки. Продовольча безпека стала особливо важливою під час пандемії COVID-19. Саме в цей час усі країни побачили свої слабкі сторони в продовольчій безпеці.

Узагальнення результатів досліджень провідних вітчизняних та зарубіжних вчених дозволяє дійти висновку що, незважаючи на деякі недоліки, глобальний індекс продовольчої безпеки, як правило, надає можливість країнам оцінити достовірний рівень продовольчої безпеки [1-5]. У цьому дослідженні наведено результати аналізу глобального індексу продовольчої безпеки. Також досліджується ефективність використання валового внутрішнього продукту (ВВП) на душу населення для забезпечення продовольчої безпеки [6].

Глобальний індекс продовольчої безпеки містить 36 показників, що згруповано за 19 показниками у 3 групи: “цінова доступність продовольства” (Affordability), “фізична доступність” (Availability), “якість та безпека” (Quality and Safety). Окремо досліджуються “природні ресурси та стійкість” (Natural Resources and Resilience) [1].

За даними 2019 року за глобальним індексом продовольчої безпеки зі 113 країн світу для яких було визначено даний індекс жодна не отримала максимально можливого балу. Країнами-лідерами за даним індексом є Сінгапур (загальний бал – 87,4), Ірландія (84,7), Сполучені Штати Америки (83,7). Підкреслимо, що лише у 16 країнах світу загальний бал склав понад 80 зі 100. Водночас досліджуючи групи показників з яких складається даний індекс можна дійти висновку що найбільш низький бал за групою “фізична доступність” й лише 4 країни за даною групою показників набрали бал 80 та більше, лідерами є Швейцарія (84,3), Сінгапур (83,3) та Норвегія (81,0). За групою показників “якість та безпека” бал понад 80 у 19 країнах світу, лідерами є Фінляндія (91,8), Норвегія (90,5) та Швеція (98,4). За групою показників “цінова доступність продовольства” бал понад 80 у 33 країнах світу,

лідерами є Катар (98,9), Сінгапур (95,4) та Ірландія (90,5). У таблиці 1 наведено перелік країн з найвищим глобальним індексом продовольчої безпеки.

Таблиця 1 – 10 країн з найвищим глобальним індексом продовольчої безпеки

Країна	Загальне		Цінова доступність продовольства		Фізична доступність		Якість та безпека		Природні ресурси та стійкість	
	Місце	Бал	Місце	Бал	Місце	Бал	Місце	Бал	Місце	Бал
Сінгапур	1	87,4	2	95,4	2	83,0	25	79,4	109	42,4
Ірландія	2	84	3	90,5	11	76,8	7	87,7	9	71,0
Сполучені Штати Америки	3	83,7	6	87,4	8	78,3	4	89,1	40	61,4
Швейцарія	4	83,1	17	83,8	1	84,3	27	78,2	6	72,1
Фінляндія	5	82,9	16	84,1	6	78,6	1	91,8	2	74,0
Норвегія	5	82,9	26	81,9	3	81,0	2	90,5	13	69,0
Швеція	7	82,7	12	85,0	9	78,1	3	89,4	6	72,1
Канада	8	82,4	20	83,3	4	80,0	10	86,7	24	65,3
Нідерланди	9	82	9	85,6	12	76,2	5	88,9	20	67,4
Австрія	10	81,7	10	85,4	6	78,6	17	81,1	10	69,6

Динаміка глобального індексу продовольчої безпеки для країн регіону Європа наведено на рис. 1.

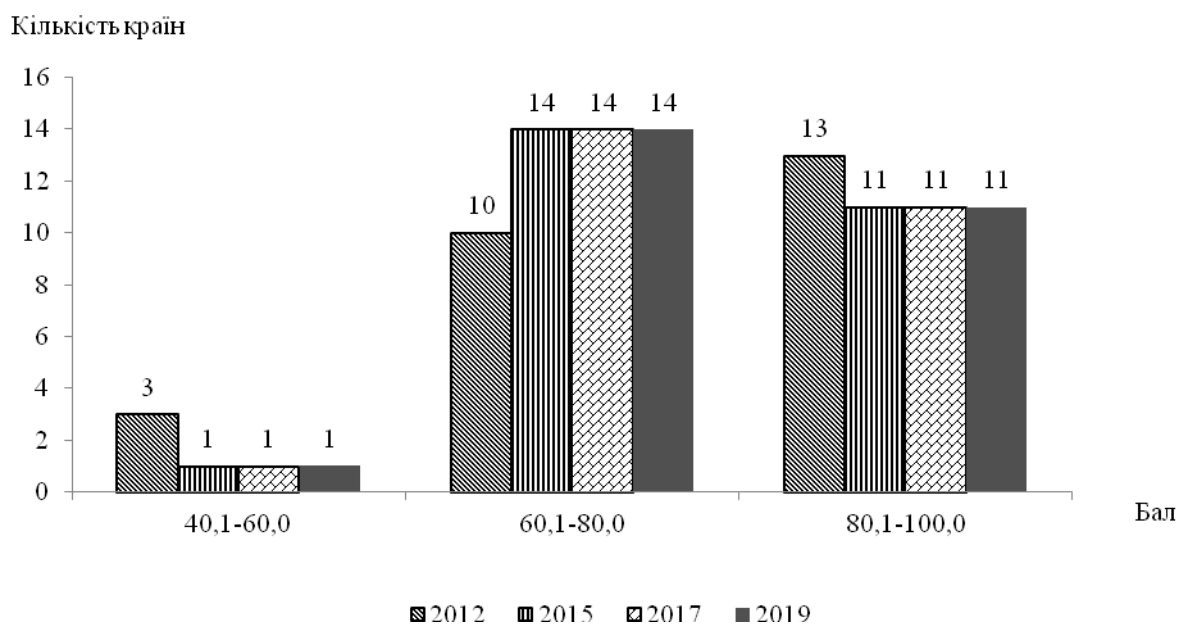

Рисунок 1 – Динаміка глобального індексу продовольчої безпеки для країн регіону Європа

Досліджуючи глобальний індекс продовольчої безпеки за даними 2019 року за регіонами світу зазначимо, що:

– середнє значення для 23 країн регіону Азії та Тихого океану становить 64,2. Країни з найвищим індексом серед країн даного регіону: Сінгапур, Австралія, Нова Зеландія (бал 87,4, 81,4 та 78,8 відповідно), з найнижчим: Камбоджа, Лаос, Таджикистан (бал 49,4, 49,1 та 49,0 відповідно);

- середнє значення для 21 країн регіону Центральна та Південна Америка становить 61,7. Країни з найвищим індексом серед країн даного регіону: Чилі, Уругвай, Аргентина (бал 75,5, 72,8 та 70,8 відповідно), з найнижчим: Нікарагуа, Гаїті, Венесуела (бал 54,2, 43,3 та 31,2 відповідно);
- середнє значення для 3 країн регіону Північна Америка становить 78,5. Лідером у даному регіоні за цим індексом є Сполучені Штати Америки (83,7), на 1,3 пункти відстає Канада (82,4);
- середнє значення для 26 країн регіону Європа становить 75,8. Країни з найвищим індексом серед країн даного регіону: Австрія, Німеччина, Данія (бал 81,7, 81,5 та 81,0 відповідно), з найнижчим: Болгарія, Сербія, Україна (бал 66,2, 62,8 та 57,1 відповідно);
- середнє значення для 28 країн Африки на південь від Сахари становить 47,9. Країни з найвищим індексом серед країн даного регіону: Південна Африка, Ботсвана, Гана (бал 67,3, 63,8 та 62,8 відповідно), з найнижчим: Чад, Конго (Демократична Республіка), Бурунді (бал 36,9, 35,7 та 34,3 відповідно).

Узагальнення індикаторів включених у структуру Глобального індексу продовольчої безпеки дозволило визначити основні “слабкі місця” системи продовольчої безпеки для країн регіону Європа. Зроблено висновок, що для забезпечення продовольчої безпеки регіону Європа потрібно в першу чергу звернути увагу на наступні індикатори: «витрати на НДДКР в сфері сільського господарства» (даний індикатор належить до “дуже слабких” або “слабких” для 25 зі 26 країн регіону); “державний ВВП на душу населення” (18), “норми харчування” (7), “корупція” (6), “ризик політичної стабільності” (3), “сільськогосподарська інфраструктура”, “тарифи на імпорт сільськогосподарської продукції” and “якість харчових білків” (1).

Подальші дослідження, на наш погляд, мають бути зосереджені на формуванні ґрунтовних детальних рекомендацій щодо підвищення продовольчої безпеки за країнами світу. Крім того доцільно було здійснити ґрунтовний аналіз за країнами світу взаємозалежності показників, що впливають на підвищення продовольчої безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. About the Global Food Security Index. (2020) <https://foodsecurityindex.eiu.com/Home/About>.
2. Global Food Security Index 2012. <https://foodsecurityindex.eiu.com/Home/DownloadResource?f=EIU%20Global%20Food%20Security%20Index%20-%202012%20Findings%20%26%20Methodology.pdf>.
3. Global Food Security Index 2015. <https://foodsecurityindex.eiu.com/Home/DownloadResource?fileName=EIU%20Global%20Food%20Security%20Index%20-%202015%20Findings%20%26%20Methodology.pdf>.
4. Global Food Security Index 2017. <https://foodsecurityindex.eiu.com/Home/DownloadResource?fileName=EIU%20Global%20Food%20Security%20Index%20-%202017%20Findings%20%26%20Methodology.pdf>.
5. Global Food Security Index 2019. <https://foodsecurityindex.eiu.com/Home/DownloadResource?fileName=Global%20Food%20Security%20Index%202019%20report.pdf>.
6. GDP per capita (current US\$). <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>.

Вороненко Ірина Вікторівна, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри економічної кібернетики, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, email: irynav@nubip.edu.ua

Негрей Марина Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, email: marina.nehrey@gmail.com

Voronenko Iryna V.– Doctor of Economics, Senior Researcher, Associate Professor, Department of Economic Cybernetics, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Heroyiv Oborony st., 16a, Kyiv, e-mail: irynav@nubip.edu.ua

Nehrey Maryna V.– PhD in Economics, Docent, Associate Professor, Department of Economic Cybernetics, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Heroyiv Oborony st., 16a, Kyiv, e-mail: marina.nehrey@gmail.com